

Statenbrief

Informatie

Datum

16 mei 2023

Zaaknummer

2022-014990

Inlichtingen bij

Provincieloket

026 359 99 99

post@gelderland.nl**Blad**

1 van 7

Onderwerp

Samenhang en besluitvorming Regioarrangementen en Programma Vitaal Landelijk gebied Gelderland in 2023

Beleidsprogramma**Ambitie**

- Alle

Portefeuillehouder

█ en █

1 Kern van deze Statenbrief

In deze brief nemen we u mee in de besluitvorming in 2023 rondom het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland, de regioarrangementen en het ruimtelijk voorstel.

2 Waarom ontvangt u deze Statenbrief?

Op 19 en 26 april 2023 heeft u een introductie gekregen over de regioarrangementen, ruimtelijk voorstel en het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland. Ten behoeve van uw vergaderingen sturen wij u deze brief over de belangrijkste beslismomenten van deze samenhangende trajecten.

3 Hoe bent u eerder betrokken?

In het afgelopen jaar hebben wij u met diverse Statenbrieven betrokken bij de totstandkoming van de regioarrangementen en het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland. Het gaat vooral om:

- Gelderse aanpak ruimtelijke opgaven in relatie tot het startpakket Rijk (PS2023-29; zie ook PS2022-965). In deze brief geven wij aan dat het Rijk van de provincies wil weten wat er vanuit de nationale opgaven ruimtelijk wel of niet kan in de provincie. Dit om te komen tot een gezamenlijke agenda, die aansluit bij de identiteit en ambitie van Gelderland en de regio's. Daarvoor werken we aan het Ruimtelijk Voorstel (zie ook PS2023-199). Naar aanleiding van de Koers Ruimte en Leefomgeving (PS2021-470) is een begeleidingsgroep uit uw Staten samengesteld. Zie ook PS2022-412 over de stappen die we zetten om de opgaven in samenhang en in samenwerking met de regio's ter hand te nemen.
- Perspectief voor vitaal Gelders landelijk gebied (PS2022-864), op basis waarvan uw Staten in december 2022 hebben besloten om een aantal uitgangspunten voor het programma voor te leggen aan onze partners, alvorens in juli 2023 tot definitieve besluitvorming over te gaan. Om met het Rijk tot afspraken te komen voor de inzet van Rijksmiddelen voor transitie in het landelijk gebied vanaf 2024, heeft het Kabinet kaders gesteld en aangekondigd (zie daarvoor onder andere PS2022-410/909 en PS2023-130).

4 Samenvatting

We zijn als provincie, samen met het Rijk, gemeenten en waterschappen aan zet om een Gelderse koers te bepalen voor de grote opgaven van ons land, voor de komende 20 tot 30 jaar. Waaronder het bouwen van 100.000 woningen in 2030, uitbreiding van werklocaties, natuurherstel, de energietransitie en het duurzamer maken van de landbouw. Daarom kiezen we in Gelderland voor de volgende aanpak:

- Een langjarige, regionale samenwerking met de gemeenten en waterschappen om deze opgaven op elkaar af te stemmen en uitgevoerd te krijgen. Wonen, werken, natuur, energie en landbouw hangen immers nauw samen ('niet alles kan overal') en voor de realisatie van de daarbinnen gestelde doelen hebben we elkaar nodig. Afspraken hierover leggen we eind 2023 voor de zeven Gelderse regio's vast in regioarrangementen (agenda en afspraken) en daarna in gebiedsprogramma's (uitvoering).
- Het Rijk wil eind 2023 met alle provincies afspraken maken over hoe alle opgaven ruimtelijk passen. Hiervoor maken wij een voorstel, waarin zowel de nationale opgaven als de provinciale opgaven opgenomen zijn. We noemen dit het ruimtelijk voorstel. De regioarrangementen zoals die nu in ontwikkeling zijn, vormen de basis van ons ruimtelijk voorstel aan het Rijk; daarop maken wij verdere afspraken met het Rijk en leggen dit vast in wat het ruimtelijk arrangement heet. Dit zijn wederkerige bestuurlijke afspraken over de ruimtelijke inpassing en uitvoering van nationale opgaven inclusief wat daar voor nodig is aan instrumenten en middelen. De nationale opgaven zijn voor ons niet los te zien van de regionale opgaven, zoals we die als drie overheden samen zien.
- We werken dat wat we te doen hebben voor ons Vitaal landelijk gebied Gelderland op dit moment verder uit conform de Gelderse Aanpak, zoals we dat bij de Gelderse Maatregelen Stikstof doen; iedereen draagt bij. Zo komen we tot een breed gedragen programma Vitaal landelijk gebied Gelderland. Ondertussen hebben we ook te voldoen aan wat de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) van ons voor deze zomer vraagt: een gebiedsplan. Dit zien we als een tussenstap in ons programma Vitaal landelijk gebied Gelderland.

We vinden het belangrijk dat het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland, de regioarrangementen en het ruimtelijk voorstel hand in hand gaan, omdat natuur en landbouw niet los gezien kan worden van bijvoorbeeld wonen en werken. We proberen daarbij de inhoudelijke uitwerking zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. De samenhang tussen de opgaven en daarvoor op te leveren producten, het grote aantal betrokken overheden en de onzekerheden waarmee we nog te maken hebben, vraagt dit jaar om een zorgvuldige planning voor politieke en bestuurlijke afstemming bij ons, als provincie, maar ook bij onze regionale overheidspartners.

5 Informatie

Met deze brief nemen wij u mee in de planning van onze aanpak, zodat u weet wanneer u waarover beslissingen neemt. Hoe ziet de besluitvorming er chronologisch uit in 2023?

Datum

16 mei 2023

Zaaknummer

2022-014990

Blad

3 van 7

Voor de zomer: kaders & tussenstap Vitaal landelijk gebied Gelderland en de eerste concepten van de regioarrangementen*Kaders Vitaal landelijk gebied Gelderland*

Voor de vitaliteit van ons landelijk gebied heeft u in december 2022 een perspectief geformuleerd:

We werken met onze partners aan een gezond, vitaal en leefbaar landelijk gebied met een duurzame land- en tuinbouw, gezonde natuurgebieden, groene industrie, wonen, werken en recreëren met de natuur, schoon en voldoende water en voorbereid op de klimaatverandering.

Onderdeel van het programma voor het landelijk gebied vormen met name doelen en maatregelen op het gebied van landbouw, natuur, stikstof, water en klimaat. U heeft hiertoe in december 2022 de [concept uitgangspunten](#) vastgesteld. Met het programma maken we ook afspraken met het Rijk over bijdragen uit het zogenaamde Transitiefonds. Conform opdracht van uw Staten consulteren wij onze partners over de door u vastgestelde concept uitgangspunten voor een vitaal landelijk gebied. Dit doen we als onderdeel van onze regionale samenwerkingsaanpak via de opgavetafels (met gemeenten en waterschappen uit de regio's Veluwe, Achterhoek & Liemers, Groene Metropoolregio en FruitDelta Rivierenland). En via de sectortafel landbouw met vertegenwoordigers van het Gelders landbouwcollectief en de sectortafel natuur met vertegenwoordigers van de Gelderse natuurorganisaties.

Besluitvorming:

Op basis van deze consultatie leggen wij de kaders voor dit perspectief Vitaal landelijk gebied Gelderland voor landbouw, natuur, stikstof, water en klimaat ter besluitvorming op 5 juli 2023 aan uw Staten voor.

Tussenstap naar het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland: het gebiedsplan

We werken toe naar een ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland aan het eind van dit jaar. Daarvoor nemen we een tussenstap om te voldoen aan de wettelijke verplichting zoals vastgelegd in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn)¹. Die vraagt van Gedeputeerde Staten om begin juli 2023, 2 jaar na inwerkingtreding van de wet, de Minister te informeren via een gebiedsplan over natuurherstel en stikstofreductie. Dit is een gebiedsplan in de betekenis van de Wsn, niet de Omgevingswet. Hiervoor gebruiken we de in 2021 vastgestelde Uitvoeringsagenda Gelderse Maatregelen Stikstof 2021-2025 (PS2021-555) en de voortgangsrapportage Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS; PS2022-743). Immers, de provincie werkt al enige jaren aan de stikstofopgave met de [Gelderse Maatregelen Stikstof](#) (PS2021-555 en PS2022-743), waarvoor u de kaders heeft vastgesteld (PS2021-747).

¹ De minimale vereisten zijn beschreven in artikel 1.12fa van de Wet natuurbescherming (wetten.nl - [Regeling - Wet natuurbescherming - BWBR0037552](#) (overheid.nl)).

Datum

16 mei 2023

Zaaknummer

2022-014990

Blad

4 van 7

Op basis hiervan leveren wij de Minister kort na 5 juli 2023 hiervoor aan:

- uw kaders voor het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland;
- het gebiedsplan, in de definitie van de Wsn, over natuurverbetering en stikstofreductie (inclusief natuurdoelanalyses over hoe de Gelderse natuur ervoor staat en indicatieve maatregelen voor stikstofreductie en natuurverbetering);
- de adviezen die wij hebben gevraagd over de thematische doelen (bouwstenen): landbouw (perspectief voor land- en tuinbouw in Gelderland), natuurverbetering, stikstofreductie en klimaat (reductie broeikasgassen), waterkwaliteit (Kaderrichtlijn water) en klimaatadaptatie (vanwege watertekorten/droogte en wateroverlast door piekbuien);
- voorstel pakketten met no-regret maatregelen die op korte termijn kunnen worden genomen en waarvoor wij een beroep doen op het landelijke [Transitiefonds](#) (in de aanvraag worden zowel projecten als gebiedsprocessen opgenomen). Deze leggen we nog niet vast, want hierover is onder andere nog afstemming met de regio's nodig.

In een afzonderlijke Statenbrief over het gebiedsplan voor de zomer gaan wij meer uitvoerig hierop in.

De tussenstap bevat nog geen integrale afweging van de inhoudelijke thema's en doelen. Ook ontbreekt er nog cruciale informatie van het Rijk zoals het Landbouwakkoord, geborgde generieke maatregelen voor stikstofreductie en de uitwerking van de transitiepaden voor blijvende boeren die willen innoveren, extensiveren (o.a. natuurinclusief) of verplaatsen. Gelderland heeft de grootste opgave en is tegelijkertijd een groot deel van de oplossing voor Nederland. Dit betekent dat er ook serieus geld nodig is voor Gelderland om dit aan te pakken: Gelderland moet kunnen rekenen op voldoende middelen om te kunnen leveren. Met deze tussenstap komen we tegemoet aan het verzoek van de Minister om te werken aan een integraal gebiedsprogramma. Op deze manier doen we recht aan de rol en positie van uw Staten én houden we ruimte voor inhoudelijke uitwerking met onze partners in een zorgvuldig proces. De uitvoering van bestaand beleid (zoals Gelders natuurbeleid, gebiedsprocessen, de Kadernota Agrifood, waterbeheermaatregelen door waterschappen en de inzet van versnellingsmiddelen) gaat onverminderd door.

Besluitvorming:

Het gebiedsplan valt onder onze verantwoordelijkheid. Wij informeren u in juli 2023 over de definitieve invulling van deze tussenstap en over hetgeen wij kort na uw besluitvorming over de kaders (5 juli) aan de Minister sturen. Dat biedt u de mogelijkheid om ons verzoeken mee te geven voor het informeren van de Minister over de tussenstap.

Eerste concepten van de regioarrangementen

De concept uitgangspunten voor het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland, inclusief GMS, samen met de vastgestelde uitgangspunten rondom wonen, werken en energie nemen we nu mee in een eerste concept van het regioarrangement voor elk van de zeven regio's (zie voor een overzicht van de uitgangspunten de provinciale agenda met bijlagen PS2023-192). In elk regioarrangement beschrijven we wat voor regio we willen zijn en wat we te doen hebben op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, energievoorzieningen, natuur en landbouw.

Datum

16 mei 2023

Zaaknummer

2022-014990

Blad

5 van 7

En hoe we deze opgaven in samenhang oppakken. Hierin nemen we dus ook mee de huidige doelen voor het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland rondom natuur, stikstof, water, klimaat en landbouw.

De provincie Gelderland voert de regie op het totaal, om de samenhang tussen de regio's en de provinciale doelstellingen te bewaken. Deze eerste concepten van de regioarrangementen vormen de basis voor de eerste verkenning over hoe we in Gelderland met onze fysieke ruimte om gaan: waar doen we wat wel en wat niet?

De participatie over de regioarrangementen vindt zowel ambtelijk als bestuurlijk plaats. Ambtelijk onder andere in regioateliers en werksessies, met als doel de haalbaarheid van regionale opgaven te verkennen, zicht te krijgen op welke keuzes we nog moeten maken en wat de effecten hiervan zijn voor de ruimte en de leefbaarheid. Bestuurlijk vindt afstemming plaats op de integrerende tafels: regionale bestuurlijke overleggen van gemeenten, provincie en waterschappen waar de integrale afweging wordt gemaakt en waar besloten wordt om het regioarrangement ter besluitvorming voor te leggen aan de dagelijkse besturen van provincie, gemeenten en waterschappen. Uiteindelijk landt de inhoud van deze concept regioarrangementen in een provinciaal ruimtelijk voorstel dat in de zomer ambtelijk wordt voorbereid.

Besluitvorming:

De eerste concepten van de regioarrangementen zijn begin juli 2023 gereed voor consultatie van de regionale overheden. We informeren begin juli ook uw Staten over deze eerste concepten zodat u uw input mee kunt geven voor de regioarrangementen versie 2023 later dit jaar.

In en na de zomer: ruimtelijk voorstel, regioarrangementen en ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland*Ruimtelijk voorstel*

Op basis van de concept regioarrangementen en de ruimtelijke analyse op provincieniveau wordt er gedurende de zomermaanden gewerkt aan een concept ruimtelijk voorstel. In dit ruimtelijk voorstel geeft de provincie inzicht richting het Rijk wat er ruimtelijk mogelijk is in relatie tot de inpassing van de nationale opgaven; in het geval van Gelderland gecombineerd met de regionale opgaven. De regioarrangementen in ontwikkeling leveren hiervoor de benodigde input rondom de kansen en knelpunten en ambities passend bij de identiteit van de regio. Dit als opstap naar de wederkerige bestuurlijke afspraken in het ruimtelijk arrangement aan het eind van dit jaar. Het gegeven, dat het ruimtelijk voorstel een belangrijke basis vindt in de eerste concept regioarrangement, maakt dat dit ruimtelijk voorstel ook nog niet op alle punten zal zijn uitgewerkt op het moment dat we dit voorstel indienen bij het Rijk.

Besluitvorming:

Het ruimtelijk voorstel ligt 27 september 2023 ter besluitvorming aan uw Staten voor.

Datum

16 mei 2023

Zaaknummer

2022-014990

Blad

6 van 7

Regioarrangementen versie 2023

Met uitkomst van de consultatie op de eerste concept versie van de regioarrangementen stellen we eind van het jaar de regioarrangementen versie 2023 vast. Dat is het begin van een cyclisch proces waarin de regioarrangementen worden geactualiseerd en nader uitgewerkt: de regioarrangementen zijn 'levende' documenten. Hierbij moet de kanttekening worden geplaatst dat hierin nog geen uitgewerkte vertaling is opgenomen wat het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland precies betekent voor de regio. Immers, er wordt tot aan december nog volop gewerkt aan het ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland. Dit ontwerpprogramma ligt begin 2024 voor zienswijze voor. Na vaststelling van het definitieve programma Vitaal landelijk gebied Gelderland wordt de nadere regionale uitwerking hiervan - afhankelijk van de mate van concreetheid - meegenomen in de regioarrangementen versie 2024 of in de uitvoering daarvan als onderdeel van de gebiedsprogramma's in 2024. Mede hierdoor is het voorstelbaar dat ook op andere onderdelen nog nadere uitwerking nodig zal zijn in de volgende versie regioarrangementen.

Ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland

In de tweede helft van dit jaar maken we een integrale afweging van de inhoudelijke thema's en

De regioarrangementen versie 2023 bevatten de aanscherpingen op basis van de consultatie en zijn in december gereed.

bouwstenen rondom het programma Vitaal landelijk gebied Gelderland richting een ontwerpprogramma. Daarbij rekenen we erop te kunnen beschikken over de nu nog ontbrekende, cruciale informatie van het Rijk, zoals het Landbouwakkoord, geborgde generieke maatregelen voor stikstofreductie en de uitwerking van de transitiepaden voor blijvende boeren die willen innoveren, extensiveren (o.a. natuurinclusief) of verplaatsen. Alvorens wij het ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland eind dit jaar vaststellen, consulteren wij gemeenten, waterschappen, natuur- en landbouworganisaties en eventueel hun achterbannen. We gaan uit van vaststelling van het ontwerpprogramma door ons College in november 2023.

Oordeelsvorming:
Het ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland ligt 20 december 2023 ter oordeelsvorming aan uw Staten voor.

6 Planning en control

N.v.t.

7 Participatie en communicatie

De inhoud van deze Statenbrief delen we actief met onze partners, via een aanvullend schrijven uiterlijk volgende week. Via uw begeleidingsgroep geeft u richting mee voor het proces rondom de ruimtelijke opgaven.

Datum

16 mei 2023

Zaaknummer

2022-014990

Blad

7 van 7

8 Vervolg

In 2024 staat de inspraak van de Gelderse samenleving gepland voor het ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

█ - Commissaris van de Koning

█ Doremaele - Secretaris

Bijlage(n)

- 1 Processchema regioarrangementen en Vitaal landelijk gebied Gelderland